

Tillsynsrapport

Regelbunden tillsyn
Montessoriförskolan Klinten ek. för.
2023

Montessoriförskolan Klinten

Barn- och
utbildningsförvaltningen
D.nr 2023 / BUN 0416

tyresö kommun

Sammanfattning Klinten

Delar i utbildningen som håller god kvalitet

- Normer och värden
- Omsorg, utveckling och lärande
- Barns delaktighet och inflytande
- Rutinerna för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på enheten.
- Förskolans lärmiljö utomhus

Delar i utbildningen som behöver utvecklas

- Förskolans arbete med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet
- Förskolans arbete med att ge barnen reellt inflytande över arbetsätt och innehåll i utbildningen
- Tillgängligheten av material inom området skapande
- Analyser utifrån systematisk dokumentation av utbildningen och undervisningen ska utgöra grunden för utvecklingsarbetet

Brister i utbildningen som ska åtgärdas

- Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen får inte diskriminera barn som deltar i verksamheten. Urval för en plats på förskolan Klinten får inte göras utifrån kön (1 kap. 8 § skollagen och 2 kap. 5 § diskrimineringslagen).
- Förskolan Klinten ska tydliggöra informationen till vårdnadshavarna om rätt till plats för sitt barn under Tyresö kommuns ramtider och då förskolan är stängd för exempelvis planeringsdagar eller semester. (2 kap. 10 § och 8 kap. 3-7 §§ skollagen)

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
2	Utbildningens förutsättningar	5
2.1	Allmänt om förskolan Klinten.....	5
2.2	Nyckeltal	6
2.3	Förskollärarens ansvar i undervisningen.....	6
2.4	Rektorns ansvar	7
2.5	Uppföljning av årlig kvalitetsdeklaration.....	7
2.6	Bedömning – Utbildningens förutsättningar.....	9
3	Utbildning och undervisning	9
3.1	Normer och värden.....	9
3.2	Bedömning – Normer och värden.....	10
3.3	Omsorg, utveckling och lärande.....	11
3.4	Bedömning – Omsorg, utveckling och lärande.....	14
3.5	Barns delaktighet och inflytande	14
3.6	Bedömning – Barns delaktighet och inflytande	14
4	Uppföljning, utvärdering och utveckling	15
4.1	Huvudmannanivå	15
4.2	Enhets- och avdelningsnivå	15
4.3	Kompetensutveckling	16
4.4	Bedömning – Uppföljning, utvärdering och utveckling	17
5	Referenser	18

1 Bakgrund

Kommunen har enligt 26 kap. 4 § skollagen tillsynsansvar för fristående förskolor vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 5 § skollagen. Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. Regelbunden tillsyn genomförs vart fjärde år. Barn- och utbildningsförvaltningen avgör om åtgärder behöver vidtas. Barn- och utbildningsnämnden tar beslut. Tillsynsrapporten publiceras på www.tyreso.se.

Syftet med tillsynen

Syftet med tillsynen är att ge en nulägesbeskrivning av hur förskolan arbetar för att uppnå målen för utbildningen och undervisningen, att granska om utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i förskolans styrdokument samt att bidra till ökad kvalitet genom råd och vägledning.

Nationella styrdokument

FN:s konvention om barnets rättigheter (2018:1197) – barnkonventionens syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter

Skollagen (2010:800) – innehåller bestämmelser om skolväsendet där förskolan ingår som en skolform

Läroplan för förskolan (Lpfö18) – beskriver förskolans värdegrund och uppdrag och innehåller mål och riktlinjer för förskolans arbete

Definitioner

Undervisning – processer som vid lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn inhämtar och utvecklar kunskaper och värden

Utbildning – verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt skollagen inom vilken barn deltar i undervisning och andra aktiviteter.

1 kap. 3§ skollagen

Metod och bedömning

Bedömningen vid tillsynen utgår från skollagens kapitel 1-4 och 8 samt förskolans läroplan, Lpfö18. Beskrivningen och bedömningen baseras på dokumentgranskning, observationer, intervju med rektor och förskollärare, och en enkät som besvarats av pedagoger och vårdnadshavare på förskolan. Förskolans rektor har haft möjlighet att faktagranska innehållet i rapporten.

2 Utbildningens förutsättningar

Huvudman	Montessoriförskolan Klinten ekonomisk förening Föräldrakooperativ Org.nr: 716405-7411
Skolchef	Minna Andersson
Rektor	Minna Andersson
Öppettider 8 kap. 3-7§§ skollagen	Förskolan Klinten har öppet 07.30-17.00 Information om att huvudmannen måste erbjuda omsorg under Tyresö kommuns ramtider 06.30-18.30 alla helgfria vardagar (även under sommar-och jullov) framgår inte på huvudmannens webbsida eller i förskolans riktlinjer.
Klagomålshantering 4 kap. 8 § skollagen	Förskolan använder sig av ett sk feedbackdokument. Vårdnadshavare kan i dokumentet ange vilken typ av återkoppling det handlar om, om återkopplingen är riktad till styrelsen eller rektorn, vem som har framfört återkopplingen om respons önskas etc. Dokumentet finns att hämta på förskolans webbsida.
Särskilt stöd 8 kap. 9 § skollagen	Huvudmannen har dokumenterade riktlinjer och rutiner för arbetet med barn i behov av särskilt stöd.
Modersmål 8 kap. 10 § skollagen	Huvudmannen har skriftliga rutiner för arbetet med barn med annat modersmål än svenska.
Förskollärlig legitimation 2 kap. 13 § skollagen	Legitimation för samtliga förskollärare har uppvisats
Registerkontroll 2 kap. 31 § skollagen	Dokumentation finns över att samtlig personal har uppvisat utdrag från polisens belastningsregister.
Senaste tillsyn 2019/KS 0168	Den senaste tillsynen av Montessoriförskolan Klinten genomfördes 2019. Starka sidor som lyftes i tillsynsrapporten var förskolans aktiviteter och material samt förskolans utomhusmiljö. Utvecklingsområden som nämndes var delar av det systematiska kvalitetsarbetet, de dagliga rutinerna samt den digitala lärmiljön.

2.1 Allmänt om förskolan Klinten

Förskolan ligger i Trollbäcken i ett fristående tvåvåningshus med egen gård. Förskolan drivs som ett föräldrakooperativ med Montessoripedagogisk profil.

Organisation

Personal	
Rektor	1,0 heltidstjänster (varav 0,5 i barngrupp)
Förskollärare	1,6 heltidstjänster
Barnskötare	5,15 heltidstjänster
Övriga resurser	<ul style="list-style-type: none"> Som komplement till förskollärlig- eller barnskötareutbildning har flera medarbetare genomfört olika typer av Montessoriuutbildningar. Föräldraföreningens medlemmar, det vill säga alla vårdnadshavare, ingår i olika grupper med ansvar för exempelvis personal, barnrekrytering, måltider med mera. Medlemmarna delar på ansvaret för att städa förskolan. De har också ansvar för att vara ”jour” under några dagar per

termin. Det vill säga att med kort varsel vara tillgängliga som vikarier i verksamheten.

- Ett antal externa vikarier finns att tillgå, dessa personer tillfrågas i första hand om vikariat.

Barngruppens sammansättning och storlek

Avdelning	Ålder	Antal barn	Antal pedagoger
Blåklinten	1-3 år	12	3
Rödklinten	3-5 år	19	5
Totalt		31	8

2.2 Nyckeltal

	Förskolan Klinten (2023)	Samtliga förskolor i Tyresö (2022)	Samtliga förskolor i Sverige (2022)
Antal barn på förskolan	31	-	
Antal pedagoger ¹ inklusive rektorn	8	-	
Antal heltidstjänster ² <i>baserat på att rektorn är i barngrupp 50 %</i>	7,25	-	
Antal heltidstjänster med förskolläraryrlegitimation	1,6	-	
Andel heltidstjänster med förskolläraryrlegitimation i procent <i>baserat på att rektorn är i barngrupp 50 %</i>	22 %	32 %	41 %
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst <i>baserat på att rektorn är i barngrupp 50 %</i>	4,3	5,2	5,1
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst med förskolläraryrlegitimation	19,4	16,2	12,4

Barn- och utbildningsförvaltningens statistik baseras på det faktiska antalet barn inskrivna på förskolan och antalet faktiska heltidstjänster vid tillsynen. Statistiken för samtliga förskolor i Tyresö (kommunala och enskilda) samt i riket totalt är insamlad av SCB på uppdrag av Skolverket (2022).

2.3 Förskollärarens ansvar i undervisningen

Enligt förskolans läroplan, Lpfö18, ska förskollärare ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande³. Rektorn har ett särskilt ansvar för att förskollärare ges förutsättningar att ansvara för undervisningen⁴. Undervisningen på Klinten bedrivs av en förskollärare per avdelning. Förskollärarna berättade att de anser att deras särskilda ansvar bland annat innebär att se till att varje barns behov blir tillgodosett, att uppmuntra kollegorna i arbetslaget, att tillsammans med arbetslagen fördjupa sig i vad de olika läroplansmålen står för och hur

¹ Leg. förskollärare, barnskötare och annan pedagogisk personal

² I antalet heltidstjänster har antalet anställda som arbetar med barn (exklusive städ- och kökspersonal) räknats om till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden.

³ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid 3

⁴ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid 15

arbetslaget kan arbeta med dessa, att leda reflektioner och diskussioner, att stötta kollegor i dokumentationsarbetet och att följa upp och utvärdera utbildningen och undervisningen.

2.4 Rektorns ansvar

Minna Andersson är rektor på Montessoriförskolan Klinten sedan 2014. Hon arbetar 50 procent av en heltidstjänst med rektorsuppdraget och 50 procent i barngrupp. Minna är utbildad barnskötare och Montessorilärare. Hon har gått en förskolechefsutbildning⁵ via en privat utförare samt ledarskapsutbildningen UGL (Utveckling av grupp och ledare).

Förskolans biträdande rektor, Johanna Lundblad, är behjälplig med administrativa uppgifter och i den pedagogiska ledningen av förskolan. Hon är ställföreträdande rektor vid rektorns frånvaro. Johanna är leg. förskollärare och studerar Montessoripedagogik på universitetsnivå.

Som pedagogisk ledare och chef för förskollärare, barnskötare och övrig personal vid förskoleenheten har rektorn det övergripande ansvaret för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen⁶. Förskollärare ska leda de målstyrda processerna och i undervisningen ansvara för att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet⁷. Rektor är som barnskötare i barngrupp på Klinten en del av det arbetslag som förskollärarna ansvarar för att leda. Förskollärarna berättade att det ibland kan vara svårt att finna rätt i de olika ledarrollerna, men att de inte ser det som ett problem. Rektor berättade att arbetet i barngrupp ger henne möjlighet att möta barnen och att vara en närvarande chef till medarbetarna. Det framgick i samtal med rektorn att hon har förståelse för och kunskap om en rektors ansvar.

2.5 Uppföljning av årlig kvalitetsdeklaration

För att säkerställa att enskilda huvudmän som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven om insikt och lämplighet⁸ genomför barn- och utbildningsförvaltningen årligen tillsyn genom en skriftlig kvalitetsdeklaration. Inom ramen för den regelbundna tillsynen görs en uppföljning inom utvalda områden i den årliga kvalitetsdeklarationen.

Lokala riktlinjer för förskolan

Enligt Tyresö kommuns riktlinjer för godkännande av enskild huvudman för fristående förskola⁹ ska varje huvudman ha dokumenterade riktlinjer som

⁵ Rektor i förskola benämndes förskolechef före 2019

⁶ Läroplan för förskolan, Lpfö18, avsnitt 2.7

⁷ Läroplan för förskolan, Lpfö18, avsnitt 2.8

⁸ 26 kap. 4 § punkt 3 skollagen

⁹ Riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Tyresö kommun (dnr 2023/BUN 0147)

utförligt beskriver hur huvudmannen arbetar för att fullgöra skollagens och läroplanens krav på verksamheten. Montessoriförskolan Klintens lokala riktlinjer är en bearbetning av de kommunala förskolornas riktlinjer.

Förskola och hem

Förskolan använder den digitala plattformen Tyra för dokumentation, information och kommunikation med vårdnadshavarna. Plattformen används också för kontroll av närvaro. Förskolan bjuder in till föräldramöte en gång årligen. Utvecklingssamtal genomförs en gång per år. Vid behov erbjuds fler samtal. Efter avslutad inskolning erbjuder förskolan vårdnadshavarna ett inskolningssamtal. Förskolan erbjuder avslutningssamtal för de barn som ska börja förskoleklass.

Vid varje förskoleenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd.¹⁰ Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för verksamheten och som kan ha betydelse för barnen och vårdnadshavarna. Rektorn deltar (utan rösträtt) vid huvudmannens styrelsemöten. Styrelsen genomför medlemsmöten för alla vårdnadshavare varannan månad. Om behov finns kan rektor delta vid dessa. Förskolans styrelse- och medlemsmöten är således en form av forum för samråd. Förskolan har även andra tillfällen för föräldrasamverkan, till exempel Luciafirande, fixardagar och sommarfest.

Urval

I förskolans riktlinjer finns information om urvalsreglerna för en plats på förskolan. Förtur lämnas i första hand till barn i behov av särskilt stöd, i andra hand lämnas syskonförtur. I riktlinjerna anger huvudmannen att de erbjuder plats utifrån en ”så pass bra balanserad köns- och åldersmix som möjligt”. Alla barn som söker till en verksamhet ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet och får enligt 1 kap. 8 § skollagen och 2 kap. 5 § diskrimineringslagen inte diskrimineras. Urval får inte göras utifrån ålder eller kön.

Montessoriförskolan Klinten är ett föräldrakooperativ och det krävs att vårdnadshavarna accepterar de särskilda villkor och åtaganden som ingår, för att barn ska komma i fråga för en plats på förskolan. Undantag från det så kallade öppenhetskravet i 8 kap. 18 § skollagen kan göras utifrån verksamhetens särskilda karaktär.

Övergång och samverkan

Enligt Lpfö18 ska förskolan samverka på ett förtroendefullt sätt med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande. Förskolan är

¹⁰ 4 kap. 13 § skollagen

öppen för dialog och utbyte av kunskaper med mottagande skolor. Vårdnadshavarna lämnar information samt gör skolbesök tillsammans med sitt barn. Överlämningssamtal mellan förskola och skola genomförs för barn med särskilda behov.

2.6 Bedömning – Utbildningens förutsättningar

Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen får inte diskriminera barn som deltar i verksamheten. Urval för en plats på förskolan Klinten får inte göras utifrån kön (1 kap. 8 § skollagen och 2 kap. 5 § diskrimineringslagen).

Förskolan Klinten ska tydliggöra informationen till vårdnadshavarna om rätt till plats för sitt barn under Tyresö kommuns ramtider och då förskolan är stängd för exempelvis planeringsdagar eller semestertider. (2 kap. 10 § och 8 kap. 3-7 §§ skollagen)

3 Utbildning och undervisning

3.1 Normer och värden

Förskolans dokumenterade värdegrund kallas ”Klintenandan” och är ställningstaganden som tagits fram av huvudmannens styrelse och förskolans personal, exempelvis ”Barnen är vårt allt”, ”Vi är ett Klinten” och ”Vi vågar på Klinten”. Rektorn berättade att värdegrundsdokumentet hålls aktuellt genom att årligen lyftas i personalgruppen. Förskollärarna upplever att den dokumenterade värdegrunden har hjälpt till att skapa en god personalkultur på förskolan, att den stöttar pedagogerna att vara mer öppna med varandra och bidrar till ett ökat ansvarstagande hos var och en. Ställningstagandena lyfts inte i barngruppen, men ska genomsyra de vuxnas förhållningssätt till barnen och inverkar således även på barnens dagar på förskolan.

Vid barn- och utbildningsförvaltningens observationer i barngrupperna hade pedagogerna överlag ett lugnt, guidande och lyhört förhållningssätt till barnen. Pedagogerna delade på ansvaret för arbetsstunder (Montessoripedagogisk undervisning), samlingar, förberedelser för mat och vila, blöjbyten med mera enligt ett schema. Avdelningarna delades upp i mindre grupper utomhus och inomhus under delar av dagen.

Ett av förskolans prioriterade mål handlar om att förskolan ska bidra till att barnen utvecklar en positiv förståelse för människors olikheter. På Blåklinten har arbetet mot målen bland annat inneburit att pedagogerna introducerat dockor som representerar olika etnicitet, funktionsvariationer m.m. Dockorna kommer att finnas med i stora delar av vardagen under läsåret. Rödklinten startade upp arbetsområdet genom att tillsammans forma en så kallad kompisso, som ett sätt att synliggöra gemensamma regler och förhållningssätt på avdelningen.

Förskolans arbete med jämställdhet

Förskollärare har enligt Lpfö18 ansvar för att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv så att alla barn får likvärdiga möjligheter till utvidgade perspektiv och val oavsett könstillhörighet. Hela arbetslaget ska medvetet och aktivt arbeta med jämställdhet. Enligt Skolinspektionen¹¹ innebär det bland annat att konsekvent inkludera ett medvetet genusperspektiv vid genomförande av aktiviteter och planering av miljö och material och i samtal om förhållningssätt. Förskolans rektor ska enligt Lpfö18 inkludera arbetet med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet och i sitt pedagogiska ledarskap¹². Rektorn och förskollärarna berättade att de strävar efter att se till varje individ och att utbildningen och undervisningen anpassas efter varje barns behov och förutsättningar. Arbetslagen diskuterar ibland pedagogers förhållningssätt i relation till jämställdhetsområdet, framförallt utifrån situationer som uppstår i verksamheten. Arbetslagen har gjort ställningstagandet att kalla en grupp barn för exempelvis ”kompisar” eller ”barn” istället för ”tjejer” och ”killar”. I arbetslagens planering och uppföljning ingår att reflektera över diskrimineringsgrunderna och om åtgärder behöver göras. Det framgår inte i intervjuer eller dokument hur arbetet med jämställdhet inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet.

Särskilt stöd i undervisningen

I den enkät som barn- och utbildningsförvaltningen skickade till medarbetarna i samband med tillsynen angav samtliga som deltog i enkäten att de bedömer att förskolan har bra arbetssätt när det gäller barn i behov av särskilt stöd. De åtgärder och anpassningar som görs för barn i behov av särskilt stöd följs upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Hela personalgruppen har gått utbildning i TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). Att komplettera det verbala språket med tecken kan bidra till att stimulera barns språk- och kommunikationsutveckling och vara till hjälp i kommunikationen för barn med särskilda behov. Flertalet pedagoger använde TAKK som kommunikativt komplement vid barn- och utbildningsförvaltningens observationer.

3.2 Bedömning – Normer och värden

Förskolans arbete med normer och värden håller god kvalitet

Förskolans arbete med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas

¹¹ Förskolans arbete med jämställdhet, Skolinspektionen (2017)

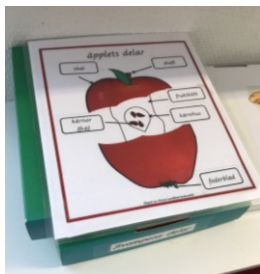
¹² Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid. 19

3.3 Omsorg, utveckling och lärande

Förskolan utgår från målen i förskolans läroplan, Lpfö 18 men organiserar undervisningen utifrån Montessoripedagogiken genom särskilda arbetssätt och särskilt material. Läroplanens innehåll delas upp i praktiskt arbete (t ex grov- och finmotorik, tillit till den egna förmågan) sensoriskt arbete (t ex sinnes- träning, bygg- och konstruktion), språk, kultur (t ex kultur, natur, litteratur) och matematik. Inom varje område finns särskilda material och en särskild metodik. En central tanke inom Montessoripedagogiken är ”hjälp mig att göra det själv”. Tanken grundar sig i att inlärning är individuell och att pedagogernas uppgift är att vara uppmärksamma på varje barns behov och intresseområden för att på så sätt kunna bidra med pedagogiskt material och övningar som barnet självständigt kan arbeta med. Inom Montessoripedagogiken utgår undervisningen från det som kallas för barnets sensitiva perioder, det vill säga särskilda intresseperioder.

Undervisningen på Klinten organiseras utifrån ett veckoschema. De äldre barnen går på utflykt en gång i veckan, de yngre barnen lite mer sällan. En gång i veckan har avdelningarna dans och rörelse tillsammans på förskolans gård. Både barn och pedagoger visade engagemang och glädje vid barn- och utbildningsförvaltningens observation av en sådan aktivitet.

Varje dag genomförs så kallade arbetsstunder då barnen väljer material att arbeta med. De kan välja att arbeta självständigt eller tillsammans med

Material kring äpplets delar

kamrater. En stor del av materialet finns uppdukad på brickor eller i lådor som barnen kan ta med sig till den plats där de vill sitta.

Pedagogerna fanns tillgängliga som stöd för barnen. De äldsta barnen delade frukt, gjorde jos av frukt med en jospress, utforskade magnetism, konstruerade med plusplus, mortlade kryddor, förflyttade vatten mellan skålar med en pipett, sorterade brickor med färger i olika nyanser, arbetade med matematiska block, lade pussel,

undersökte äpplets olika delar m.m. De yngre barnen ägnade sig till exempel åt vattenlek, att skära frukt, vattna och lägga pussel vid arbetsstunderna.

Undervisning genomförs i grupp främst vid planerade tillfällen.

Det övergripande arbetet på avdelningarna utgår ifrån de prioriterade målen som under höstterminen är ”Barnen utvecklar intresse för det matematiska och logiska tänkandet” avsnitt 2.2, LpFö18 och ”Barnen utvecklar en positiv förståelse för människors olikheter”, avsnitt 2.1 i LpFö18. Målen våren 2024 handlar om förskola och hem, samt barns delaktighet och inflytande. Förskollärarna anser att de tar tillvara undervisningstillfällen som uppstår spontant och att de har kännedom om hur de ska undervisa för att det ska passa varje barn. Montessorimaterialet har en tänkt progression och pedagogerna strävar efter

att erbjuda barnen övningar och material som utmanar dem att ta ett steg vidare i sin individuella lärandeprocess.

Vid en samling på Rödklinten gjorde delar av gruppen en matematiklektion där barnen fick träna siffror och antal, men också självständighet och minne. Pedagogerna var uppmärksamma på om barnen behövde stöd och guidning i uppgiften. En av pedagogerna uppmanade barnen att göra om leken tillsammans med en kompis eller på egen hand. Materialet i leken finns tillgängligt i den pedagogiska miljön. På Blåklinten introducerar pedagogerna matematikämnet genom exempelvis rim och ramsor, räkna och titta på siffror utifrån material som finns i en ”matematikväska”.

I den dokumenterade rutinen för arbetet med modersmål presenteras förskolans ställningstaganden och arbetsmetoder. Rektor anger att arbetet integreras i den pedagogiska verksamheten, exempelvis genom att erbjuda barn att höra berättelser på sitt modersmål med hjälp av en digital bilderbokstjänst, eller att pedagogerna lär sig exempelvis ord, fraser och sånger på aktuella språk. Inom det Montessoripedagogiska området kultur ingår arbetet i förskolans läroplan kring att lägga grunden till barnens förståelse för olika språk och kulturer. Alla ämnen inom kulturområdet börjar som sensoriska övningar, exempelvis så har förskolan en jordglob där barnen kan känna skillnaden mellan land (skrovligt) och vatten (slätt). Olika länder representeras med så kallade kulturlådor där barnen till exempel kan finna bilder på människor, föremål och flaggor. I materialet synliggörs även svenska minoritetsspråk och samernas livsvillkor. I arbetet med modersmål och kultur används QR-koder tillsammans med landets flagga så att barnen själva kan scanna en kod för att kunna höra hälsningen ”hej” på landets språk.

Exempel på Montessoripedagogiskt material inom området kultur

Förskolans lärmiljö – inomhus

Förskolan inryms i en villa med två våningar. Avdelning Rödklinten finns på nedre plan och avdelning Blåklinten på det övre planet. Hallen i anslutning till entrén på nedre plan är gemensam. De yngsta barnen går i en trappa för att komma till avdelning Blåklinten. Ledstång finns i barnens höjd. Av tillgänglighetsskäl och för att transportera mat till mottagningsköket på övervåningen finns hissar.

Avdelningarna består av flera rum och utformningen försvårar för pedagogerna att ha god uppsikt över barnen. Vid observationerna delade barnen och pedagogerna upp sig i lärmiljön. På Blåklinten finns möjlighet att dela av lokalen med hjälp av en grind.

Lärmiljöerna är utformade efter Montessoripedagogikens olika områden. Strukturen för de pedagogiska miljöerna ändras inte, men när pedagogerna ser att intresset för ett visst material är lågt byter de ut det eller tillför nytt material.

Observationerna visade att barnen hade god kännedom om materialet i lärmiljöerna och dess användningsområden. En stor del av lek- och lärandematerialet är tillgängligt i barnens höjd, men det finns också synligt material som är placerat högt upp. En stor del material är framdukat på brickor eller i lådor, vilket underlättar för barnet att ta fram materialet respektive plocka undan det när de har arbetat färdigt. Den skapande verksamheten

Exempel på material som placerats högt upp

har inte någon framskjuten plats inom Montessoripedagogiken. Förberedelse för eget skapande ingår i exempelvis det sensoriska och det praktiska materialet, genom att barnen får möjlighet att öva finmotorik och koncentration. Material för skapande som är tillgängligt för barnen är begränsat i lärmiljöerna.

Förskolans lärmiljö - utomhus

Klintens gård bjuder in till varierade aktiviteter. Gården har gräs, asfalt och stenplattor och det finns ett flertal fasta lekinstallationer så som gungor,

Plats för odling på förskolans gård

sandlåda, lekhus, lek- och klätterställning, gungbräda och balansgång. Det finns platser med tak eller grenar som skyddar mot solens strålar och flera sittplatser med eller utan bord, för måltider eller lugnare aktiviteter. På gården finns växthus och omgivande plats för odling. Gården är uppdelad i två delar. På den mindre delen finns bland annat en plats som kan användas som scen.

Digitalitet i förskolans utbildning och undervisning

Rektorn och en förskollärare har gått en inspirationsutbildning kring digitalitet via Montessoriförbundet. Rektorn berättade att det tidigare har funnits en viss osäkerhet kring hur man ska använda digitala verktyg som ett komplement i undervisningen, i relation till Montessoripedagogiken. Förskolläraren har utbildat kollegorna inom området och arbetslaget prövar sig fram genom att exempelvis använda projektor för att skapa stämningar i lärmiljön, läsa böcker och projicera upp bilderna så att alla har möjlighet att se dem, golvrobotar för programmering (så kallade bee-bots), digitala mikroskop, genom att söka information tillsammans med barnen och QR-koder (ett rutnät som

används för att lagra information och som går att få fram genom att skanna koden). Arbetslagen för dialog om hur de ska utföra arbetet med digitala verktyg på ett säkert och adekvat sätt. De strävar efter att barnen ska få möjlighet att själva skapa och vara kreativa med hjälp av teknologin (producenter) och inte främst ta del av digitalt material som skapats för dem (konsumenter).

3.4 Bedömning – Omsorg, utveckling och lärande

Förskolans arbete med omsorg, utveckling och lärande håller god kvalitet

Förskolans lärmiljö utomhus håller god kvalitet

Förskolan behöver utveckla tillgängligheten av material inom området skapande

3.5 Barns delaktighet och inflytande

Genomgående i de observationer som barn- och utbildningsförvaltningen gjorde stöttade pedagogerna barnen att utföra uppgifter självständigt. Lek- och lärandematerialet är till stor del tillgängligt för barnen i lärmiljöerna. Tillgängligt material kan bidra till att barnen upplever att de har möjlighet att påverka sin situation och sin vardag på förskolan. Observationerna visade att barnen visste var materialet fanns placerat och att de på så sätt har möjlighet att ta ansvar för materialet och miljön. Montessorimaterialet och dess syfte introduceras för barnen, men barnen har också möjlighet att själva prova sig fram med de olika materialen.

Barnen hjälpte till att förbereda för lunchen genom att duka, berätta för kamraterna vad de skulle få för mat samt välkomna dem till borden. Maten serveras i små skålar som gör det möjligt för barnen att själva ta mat. Pedagogerna stöttade barnen att självständigt göra val och dela sin mat. Förskolans läroplan anger att förskollärare ska ansvara för att varje barn får ett reellt inflytande över arbetssätt och innehåll och att arbetslaget ska främja barnens förmåga att vara delaktiga och utöva inflytande över sin utbildning. Reflektion kring undervisningen tillsammans med barnen genomförs sporadiskt vid exempelvis samlingar. Det finns inte planerade tillfällen för detta ändamål.

3.6 Bedömning – Barns delaktighet och inflytande

Förskolans arbete med barns delaktighet och inflytande håller god kvalitet.

Förskolan kan utveckla arbetet med att ge barnen reellt inflytande över arbetssätt och innehåll i utbildningen

4 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Varje huvudman inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen ska genomföras även på förskoleenhetsnivå. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras¹³. För att dokumentationen ska kunna bli en del av det systematiska kvalitetsarbetet behöver den analyseras. Analysen ska utgå från dokumentationen. Utgångspunkten för analysarbetet är förskolans uppdrag och de nationella målen. Analysen består av tre olika faser: jämföra, tolka och förklara samt problematisera och kritiskt granska¹⁴. I Lpfö18 framgår att förskollärare ska ansvara för att dokumentation, uppföljning, utvärdering och analys omfattar hur läroplansmålen integreras med varandra och bildar en helhet i utbildningen.¹⁵

4.1 Huvudmannanivå

Huvudmannen ansvarar för att organisera utbildningen samt för att följa upp och utvärdera måluppfyllelsen för att vid behov kunna förbättra verksamheten så att målen uppfylls. Rektor och personal ansvarar för att tillämpa skollagen, läroplanen och övriga bestämmelser¹⁶. Rektorn och styrelsens ordförande anger att styrelsen kontinuerligt följer upp verksamheten varje månad och att rektor kontinuerligt sänder uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå via e-post till styrelsen.

4.2 Enhets- och avdelningsnivå

Ett utvecklingsområde vid tillsynen 2019 var att tydligare koppla förskolans mål till de nationella målen. Detta gör förskolan nu. De prioriterade målen för 2023-2024 är ”Barnen utvecklar intresse för det matematiska och logiska tänkandet” (Utveckling och lärande); ”Barnen utvecklar en positiv förståelse för människors olikheter” (Normer och värden); ”Förskolan ger vårdnadshavare möjlighet att vara med och diskutera hur barnet utvecklas på bästa sätt” (Förskola och hem); ”Barns tankar och intressen tas tillvara på i utbildningen” (Barns delaktighet och inflytande).

Rektorn och styrelsens ordförande anger i den egenrapportering som lämnats i samband med tillsynen att de prioriterade målen för förskolan utarbetas av rektor och arbetslag i samråd med styrelsen. I förskolans verksamhetsplan anges att den kommungemensamma vårdnadshavarenkäten ligger till grund för de områden som förskolan valt att prioritera och utveckla. Där lyfts också fram att man utifrån tidigare verksamhetsplaner konstaterat att det finns områden

¹³ 4 kap. 3,4 och 6 § skollagen

¹⁴ www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/dokumentation-i-forskolan

¹⁵ Läroplan för förskolan, Lpfö18, sid 14.

¹⁶ Skolverkets allmänna råd: Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet

som man ”tycker är dags att prioritera”. Det framgår att förskola och huvudman således inte har tagit fram målen utifrån en dokumenterad systematisk uppföljning av förskolans resultat, analyser av orsakerna till resultaten och om man utifrån analysen genomför utvecklingsinsatserna enligt 4 kap. 3, 4 och 6 § skollagen.

I avdelningarnas reflektionsunderlag för uppföljning och utvärdering av undervisningen utgår arbetslagen i första hand utifrån de prioriterade mål som förskolan valt. Vid reflektionstillfällena bestämmer arbetslaget vad de ska fokusera på att dokumentera under den kommande veckan.

Pedagogisk dokumentation

Blåklinten har väggdokumentation på avdelningen, men vill göra dokumentationen mer tillgänglig för barnen genom att exempelvis använda golvet. Rödklinten har en dokumentationsvägg, där de dokumenterar utifrån de prioriterade målen. Varje barn på Rödklinten har en pärm, där de bland annat sparar sådant som de arbetat med inom Montessoripedagogikens områden. Många av barnen tar fram dem och gör egna reflektioner.

Delar av det systematiska kvalitetsarbetet

	Omfattning	Deltagare	Innehåll
Huvudmannens styrelsemöte	1 gång/månad	Rektor och huvudmannens styrelse	Uppföljning av verksamheten och information till styrelsen från rektor.
Planeringsdagar	5 dagar per år	Samtlig personal	Augusti (2 dagar): prioriterade mål, barnskyddsround, allergiound, grovplanering, uppföljning arbetsmiljöenkät Januari (1 dag): Grovplanering våren, Skyddsround arbetsmiljö Juni (2 dagar): Kvalitetsredovisning, utvärdering av likabehandlingsplan, olycksfallsrapporter och brandskyddsarbetet
APT (arbetsplatsträff)	1 gång/månad (2 timmar)	Samtlig personal	Uppföljning och utvärdering av de prioriterade målen
Reflektionsmöte	En gång i veckan (45 min)	Avdelningsvis	Uppföljning, utvärdering och planering
Enskild planeringstid	1 tim./vecka	Varje pedagog	Arbetslaget bestämmer innehåll utifrån behov

4.3 Kompetensutveckling

Rektorn berättade att de inte genomförde kompetensutvecklingsinsatser under pandemin och att de under de senaste åren har lagt fokus på att uppdatera

pedagogernas kunskaper inom brandskydd och HLR. Förskolan har också satsat på att öka kompetensen inom Montessoripedagogik, digitalisering och specialpedagogik. Hela personalen har gått utbildning inom TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). Utöver detta har också kompetensutvecklingsinsatser genomförts inom områdena NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar), särskilt begåvade barn och inom ergonomi. Rektorn berättade att pedagogerna själva kan önska kompetensutvecklingsinsatser.

4.4 Bedömning – Uppföljning, utvärdering och utveckling

Det finns rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på enheten.

Förskolan behöver utveckla delar av det systematiska kvalitetsarbetet så att analyser som utgår från dokumentation utgör grunden för de prioriterade målen och för övrigt utvecklingsarbete

5 Referenser

Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit del av följande dokument från förskolan

Barn i behov av särskilt stöd, riktlinjer
Barn i behov av särskilt stöd, uppföljning
Barn med annat modersmål än svenska, rutin
Brev från rektor till vårdnadshavare
Brev från avdelning till vårdnadshavare
Utvecklingssamtal, rutiner
Regler och riktlinjer för Montessoriförskolan Klinten, uppdaterat 2021-05-24
Rutiner för huvudmannens uppföljning
Utvecklingssamtal, mall för inbjudan och frågor till vårdnadshavare
Dokumentation i Tyra
Utvecklingssamtal, underlag
Veckoreflektion 23-24, underlag
Verksamhetsplan 22-23
Årshjul
Utvärdering avdelningsnivå
Veckoreflektion, Blåklinten

Barn- och utbildningsförvaltningen har använt följande dokument som referens vid tillsynen

Allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan [Elektronisk resurs]. (2017). Skolverket. Tillgänglig på Internet:

<https://www.skolverket.se/publikationsserier/allmanna-rad/2017/allmanna-rad-om-maluppfyllelse-i-forskolan>

Förskolans arbete med jämställdhet [Elektronisk resurs]. (2017). Skolinspektionen. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Granskningsrapport/Kvalitetsgranskning/forskolans-arbete-med-jamstallldhet/>

Läroplan för förskolan: Lpfö 18. (2018). [Elektronisk resurs]: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Riktlinjer för godkännande av enskild huvudman att bedriva förskola, fritidsbem och annan pedagogisk verksamhet i Tyresö kommun. Diarienummer 2023/BUN 0147

Skollagen (2010:800): med lagen om införande av skollagen (2010:801). Sverige (2023). Tillgänglig på Internet: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet [Elektronisk resurs]. (2012). Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2901>